

# KAUSATIBO ALDIZKATZEAK EUSKARAZ ETA INGURUKO HIZKUNTZETAN

Javier Ormazabal  
UPV/EHU & HITT

## 1. Sarrera<sup>1</sup>

Azken urteotan, argumentu egituraren teoriak aldaketa sakonak jasan ditu, bai eztabaidan dauden hipotesien arteko planteamendu teorikoen aldetik, baita lehian dauden hipotesi hauek besarkatzen duten eremu enpirikoarenetik ere. Urrun gel-ditu dira Hatsarre eta Parametroen lehen urteetan egiten ziren sarrera lexikoak aditz bakoitzeko argumentu zerrenda bat zehazten zutenak kanpo eta barne argumentua-ren arteko diferentzia sarreran bertan markatuz. Eztabaida horretan, aditz aldizka-tzeak erdigunean egon diren egiturak dira, eztabaidagai diren proposamenen arteko desberdintasunak eta hipotesi bakoitzaren besarkadura enpiriko eta eremu teorikoa zehazteko orduan duten garrantziagatik. Haien artean, (1) adibideko *kausatibo aldiz-katzeak* eztabaida askotako gaia izan dira:<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Gure belaunaldiko asko perpausaren egituraren labirintoan *Gramatika Bideetan* liburuaren eta bere egilearen eskolen eskutik sartu ginen lehendabiziko aldiz; askok gogoratzen dugu Patxi eskolara bere liburuaren bigarren edizioarako zuzenketekin etortzen zela, edozein gairekin eztabaida sortuz. Eta gutar-riko batzuek horrez geroztik ez dugu labirintotik ateratzerik izan. Nire kasuan behintzat —eta, ziur naiz, nire ikaskide batzuen ere— hogeita lau urte hauek Minotaurarena baino gehiago Ithakako bidaia luzea izan da, “ple d’aventures, ple de coneixences”. Hortaz, nire omenaldi xume hau bihotzez dedika-tzen diot bidaia horretan abiarazi zidan maisuari.

Lan honen aurreko bertsio bat Euskal Herriko Unibertsitatean ospatu zen *International Workshop in the Basque Country-European Research Nets in Linguistics- 1st Workshop*-ean aurkeztu nuen. Bertan parte hartu zutenei —batez ere Hamida Demirdache, Luis García eta Brenda Lacari— eskerrak eman nahi dizkiet euren iruzkinengatik. Eskerrik asko, baita Aritz Irurtzuni eta nire Euskal Morfologia I.M.A.-ko ikasleei ere, argumentu egiturari buruzko eztabaida sutsu eta emankorrengeatik.

Honako erakunde hauek HiTT taldearen lan-proiektuei emandako diru-laguntzaren bidez gure azken urteotako ikerketa lana ahalbidetu dute: UPV-EHU (*Subvención General a Grupos 9/UPV 00114.130-16009/2004*), Eusko Jaurlaritza (*Euskal Unibertsitate Sistemako Ikerketa-taldeak*, IT-210-07), Eusko Jaurlaritza (*Humanitateetan Ikerketa Sareak finkatzeko diru-laguntzak* 2006 [“A typological study of the functional architecture of the clause”] eta 2007 [“Licensing conditions at the interface”]), Eusko Jaurlaritza eta Akitaniano Kontseilua (*La estructura del sintagma nominal en euskera: sintaxis e interpretación*, UPV-EHU, CNRS-IKER).

<sup>2</sup> Oyharçabalek (2002) hemen aztertuko dudan fenomeno bera izendatzeko *kausazio aldizkatzea* erabili zuen. Ikusiko denez, artikulu honetan aldizkatzearen bi aldaeren arteko erlazioa kausazioa ez den beste zerbait dela proposatzen dudanez, neutroagoa iruditu zaidan *kausatibo aldizkatzea* erabiliko dut, *kausazioaren hipotesi* terminoa Oyharçabalek, beste hainbat ikerlariren artean, defenditzen duen hipote-siari izena emateko utziz.

- (1) a. Maddik edalontzia apurtu du  
b. Edalontzia apurtu da
- (2) a. Norak liburua irakurri du  
b. \* Liburua irakurri da
- (3) a. \* Maddik liburua heldu du  
b. Liburua heldu da

Artikulu honen helburua eztabaidara ekarpen txiki bat egiten saiatzea da, kausatibo aldizkatzearen izaera eta propietate formalen azterketa eginez. Argudiatuko dut aldizkatzearen (1a)-ko aldaera iragankor kausatiboaren eta (1b)-ko bertsio iragangaitz inkoatiboaren arteko lotura lehenari erreflexibatze eragiketa baten aplikazioaren bidez eratzen dela, eragiketa honek egitura inkoatiboan ere kausari dagokion geruza mantentzen duela erakutsiz.

Hurrengo atalean kausatibo aldizkatzearen oinarritzko propietateak azalduko ditut. Deskribapen horretan oinarriturik, hirugarren atala kausazioaren hipotesiak proposatzen duen ezakusatibotik iragankorrerako deribazioa ezinezkoa dela erakusteari dedikatua dago. Erreflexibatzearen hipotesi alternatiboa labur aurkeztu ondoren, bosgarren atalean zenbait argudio aurkezten ditut aditz inkoatiboek jatorritzko kausatiboaren kausaren geruza mantentzen dutela defendatzeko; hau da, argudiatuko dut Chierchiak (2004) eta Reinhartek (2000) proposatzen dutenaren kontra erreflexibatze eragiketak ez duela kausaren geruza predikatuaren interpretazio inkoatibotik ezabatzen. Artikulua ixteko, etorkizunean ikerketak hartu beharko lukeen biderei buruzko gogoeta labur bat egiten dut, bertan nire iritziz erreflexibatze prozesuaren birformulazio baterako mekanismo formalak nolako propietateak jaso beharko litzkeen planteatuz.

## 2. Fenomenoa eta bere ezaugarri nagusiak

Deskripzio mailan, aldizkatzea erakusten duten aditzekin hainbat ezaugarri lotu dira literaturan. Kontuan izan behar da oso fenomeno hedatuaz ari garela; hizkuntzetan zehar morfologikoki adierazpen desberdinak izan baditzake ere, aldizkatzea hizkuntzatik hizkuntzara predikatu multzo berean gauzatzen da.<sup>3</sup> Fenomenoa aztertu dutenen zerrenda luzea da eta azalpen teorikoetan ez ezik aldizkatzearen oinarritzko ezaugarriak deskribatzeko unean ere desadostasunak ikusten dira, baina badira ezaugarri batzuk predikatu hauei buruzko lanetan behin eta berriro errepikatzen direnak.

Ezer baino lehen, badago kausatibo aldizkatzearen kausazioa *arazi*-ren bidezko kausatibo morfologikoetatik erabat bereizten duen ezaugarri bat. Oyharçabalengandik (2002) hartutako ondoko adibideek erakusten dutenez, *-arazi* formarekin sortutako kausatibo morfologikoetan kausazioa zeharkakoa den bitartean, hemen aztertzen ari garen kausatibo aldizkatzearen kausazioa beti da zuzena; hortik Pinkerrek

<sup>3</sup> Maiz aski aurkitzen ditugu hizkuntzetan aldizkatzean sar zitezkeen arren forma desberdina erakusten duten aditz bikoteak. Askotan, salbuespen hauek historikoki beste mekanismo batzuen bidez sortutako lexikalizazioen ondorioak dira. Hala ere, hutsunak hutsune, hizkuntzen konparaketak sistematikotasun sendo bat erakutsi du aldizkatzearen eremuari dagokiola.

fenomeno honi jarri zion ‘directedness effect’ izena (ikus, besteak beste, Fodor 1970, Pinker 1989, Dixon 2000, Oyharçabal 2002, 2003 eta bertan aipaturiko erreferentziak):

- (4) a. \* Oswaldek tiroz hilarazi zuen Kennedy
- b. Francok tiroz hilarazi zuen Grimau
- (5) a. Oswaldek tiroz hil zuen Kennedy
- b. \* Francok tiroz hil zuen Grimau (Oyharçabalen 2002: (5) adibideak)

Gure deskribapena kausatibo lexikoetara murriztuz, aditz hauek badituzte besteengandik bereizteko erabil daitezkeen ezaugarri propioak. Hasteko, aldizkatzean sartzen diren aditz guztiak egoera aldaketa aditzak dira. Lehen adibideko *apurtu*-k, adibidez, jasailearen posizioa betetzen duen argumentuaren egoera aldaketa adierazten du. Are gehiago, askotan aipatu denez, aditz hauetariko asko eta asko bukaerako egoera adierazten duten adjektiboetatik deribatzen dira.

Aldizkatzea erakusten duten aditzen artean multzo desberdinak bereiz daitezke egoera aldaketaren izaeraren arabera: bereiz ditzakegu, adibidez, egoera fisikoaren aldaketa adierazten duten aditzak (6a), egoera psikologikoaren aldaketarenak —Oyharçabalen (2002) terminologian, “psiko-kausatiboak— (6b) eta toki aldaketa aditzak (6c), besteak beste:

- (6) a. *hustu, zikindu, berotu, hautsi, apurtu, urratu*, etab.
- b. *kezkatu, alaitu, beldurtu*, etab.
- c. *hurbildu, bideratu, aurreratu, atzeratu*, etab.

Aurreko guztiek komunean egoera aldaketa adieraztea badute ere, egoera aldaketa aditz guztiek ez dute aldizkatzea gauzatzen. Alde batetik, badira (7) bezalako aditzak, bertsio ezakusatiboa bakarrik onartzen dutenak.<sup>4</sup> Bestetik, beste muturrean aldaera iragangaitza ez duten (8) bezalako egoera aldaketa aditz iragankorrak daude:

- (7) a. Fruiturik izango duen zuhaitzak aurretik behar du *loratu*
- b. Nire hilobi gainean hasi da *kimatzen* kardua
- (8) a. Buruko ileak eta arpegiko bizarrak orraztu ditu
- b. \* Buruko ileak eta arpegiko bizarra orraztu dira

Ikusiko denez, hiru eremu hauen arteko mugek garrantzi berezia dute aldizkatzearen propietateak zehazteko. Maila deskriptibotik aldendu gabe, badirudi bi ezaugarri nagusi direla hiru multzoen arteko bereizketa egiten dutenak eta, oso interesgarria dena, biek kausazioaren propietate bereziekin zerikusi zuzena dutela esan daiteke.

<sup>4</sup> Hauetariko aditz batzuek —adibidez, *kima(tu)* eta *luma(tu)* aditzek— badute adiera iragankor bat, baina euren interpretazioa ez da inkoatibo/kausatibo alternantziarena. Hau da, *luma(tu)* (ia)-n ez da, inolaz ere, (ib)-ko *luma(tu)*-ren bertsio kausatiboa baizik eta, zerbait izatekotan, bere antonimoa litzatekeenaren kausatiboa:

- (i) a. Zu oraindik, lumatu gabeko txorikume, kabitik irten gabia zera
- b. Oilo hilak lumatzen ari nintzen

Interpretazio aldaketa hori interesgarria bada ere, artikulua honen eremutik oso urrun gelditzen da.

Hiru predikatu mota hauen artean bereiziko duen lehen desberdintasuna egoera aldaketa eragiten duen kanpoko *vs.* barneko kausazioaren kontzeptua da.<sup>5</sup> Adibidez, landareen berezko propietatea da heltzen zaien urtaroan kimatzen direla. Kontrara, *ireki*, *hautsi* edo *jantzi* predikatuek adierazten duten gertaerek —edo, hobeto esanda, egoera aldaketek— gure mundua kontzeptualizatzeko moduan kanpoko kausa bat behar dute, ekintza ahalbidetzen duen norbait edo zerbait, kausa-ondorio kate zuzena eraikiz. Barneko kausazkotzat kontzeptualizatzen diren aditzak iragangaitzen multzoan gramatikalizatzen dira eta ez dira kausatibo aldizkatzean sartzen.<sup>6</sup>

- (9) a. *irakin, loratu, kimatu*, etab.  
b. *flakatu, loditu, argaldu, zabaldu*<sup>7</sup>

Bestalde, iragankorrak diren egoera aldaketa aditzen arteko bereizketa ere kausazioaren beste ezaugarri baten arabera egiten da. Kausatibo aldizkatzeak aditzen kanpo argumentua bertsiro iragankorrean —hau da, egoera aldaketaren kausa— semantikoki oso espektro zabalekoa izan daiteke. Propietate hau nabaria da aditz hauek aldizkatzen parte hartzen ez duten egoera aldaketa aditzekin zein beste aditz iragankorrekin alderatzen ditugunean. Hortaz, (10) eta (11)-ko adibidemultzoko aditzen kanpo argumentuaren eremu tematikoa murriztua den bitartean, kausatibo aldizkatzean aditz iragankorraren kanpo argumentua EGILEA izan daiteke (12a), BITARTEKOA (12b), GERTAERA bat (12c) eta, oro har, KAUSA zentzu zabal eta lausoenean adieraz dezakeen edozein argumentu mota:<sup>8</sup>

<sup>5</sup> Beherago ikusiko dugunez (ikus hurrengo oharra eta hirugarren ataleko eztabaida), hiztunek predikatuak multzo batean edo bestean kokatzeko irizpide bat erabiltzeak ez du derrigorrez esan nahi predikatuen ezaugarri horrek euren egitura lexiko edo sintaktikoan isla zuzena izan behar duenik.

<sup>6</sup> Testuan behin eta berriro azpimarratzen den bezala, kontuan izan behar da gure eredu teorikoan axola zaigun ezaugarria ez dela “mundu errealean gertakariak duen kausazioa” horrelakorik balitz, bai-zik eta guk, gizakiok, kausazio hori nola gauzatzen dugun hizkuntza mailan (Levin eta Rappaport-Hovav (=L&RH) 1995, Rappaport-Hovav eta Levin 1998, Lidz 1999, 2001, Reinhart 2002, Mendikoetxea 2007, Koontz-Gardonen 2007a,b, eta bertako erreferentziak). Adibide bat jartzeagatik, imajina dezagun guk uste dugunaren kontra landareei lore bat sortzen zaien bakoitzean benetan gertatzen dena honako hau dela: bere gainean lore bat daraman animalia mikroskopiko bat sartzen dela landarearen barrutik, egoera egokia denean lore hau landarearen zulo batetik kanporatuz; hau da, animaliarenean ekintza eta loratze gertakariaren artean kausazio kate zuzena, eta ez zirkunstanziala, dagoela eta praktikan animalia dela “landarea loratzen duena”. “Mundu fisikoan” horrela gertatuko balitz ere, guk ekintza bestela kontzeptualizatzen jarraitzen badugu loratze prozesua orain arte bezala landarearen barne-propietate bat dela pentsatuz, guretzat aditzak jarraituko du barne-kausua multzokoa izaten. Aldi berean, interesgarria da ohartzea euskaraz *loratu* iragankorra existitzen ez bada ere, goiko testuinguruan erabili dudana bertsiro iragankorra ez zaiela hiztunei horren bitxia egiten “loratze” gertakaria bertan ematen den modura interpretatzeko eskatzen zaienean, interpretazio hori ariketa mental bat besterik ez bada ere.

Hizkuntza naturaletan kausa kontzeptualizatzeko prozesuak duen konplexutasuna kontuan izanik, espero daitekeena da barneko kausaren gramatikalizazioan hizkuntzen arteko diferentziak aurkitzea eta hori da, hain zuzen ere, aurkitzen duguna; ikus Mendikoetxearen (1999: 1598-1605) eztabaida eta hizkuntzen arteko desberdintasunak erakusten dituzten adibideak.

<sup>7</sup> Konparatu frantsesaren laguntzailearen erabilera “l’enfant a grandi/maigri vite” egituretan euskaraen “umea luzatu/handitu/flakatu/koskortu da” bezalakoekin.

<sup>8</sup> Hizkuntzalari askok argudiatu dute aldizkatze aditzen interpretazioaren fokua egoera aldaketan bertan jartzen dela eta, ziurrenik, predikatu mota hauen kausaren malgutasuna ezaugarri horrekin lotuta dagoela, egoera aldaketa horretara nola heldu den zehaztu gabe gelditzen delarik (“*spontaneous*” edo “*non-volitional*” *causation* aipatu izan dira literaturan, baina ez dirudi termino hauek egokiak direnik, murriz-

- (10) a. Bozeramaileak komunikatua irakurri zuen  
 b. \* Teletipoak komunikatua irakurri zuen (teletipoa ≠ egilea)  
 c. \* Gerra egoerak komunikatua irakurri zuen
- (11) a. Aitak umea jantzi zuen  
 b. \* Soineko urdinak neska jantzi zuen  
 c. \* Gaueko dantzaldiak gazteak jantzi zituen
- (12) a. Norak atea ireki/itxi zuen;  
 b. Giltzak atea ireki/itxi zuen; azken tiroak hil zuen  
 c. Haize kolpe batek atea ireki/itxi zuen; gaixotasunak hil zuen  
 d. Erabakiak hauteskunderetan aurkezteko gelditzen ziren azken zirrikituak itxi ditu  
 e. Prezioen jaitsierak nazioarteko turismoari atea ireki dizkio

Laburbilduz, (i) barneko kausako egoera aldaketaren adierazle gisa hartzen ditugun aditzak (adibidez, *kima(tu)*) iragangaitzak dira, euskaraz gehienetan ezakusatiboak, eta ez dira aldizkatzean sartzen. Kanpoko kausa duten egoera aldaketa aditzak, euren aldetik, bi multzotan bereizten dira: (iia) egoera aldaketaren kausa nahitaez egilea duten aditzak iragankorrak dira, hauek ere aldizkatzetik at gelditzen direlarik; (iib) kausazioa zentzu lauso eta zabal batean onartzen duten aditz guztiek, berriz, iragankor/iragangaitz alternantzia sartzeko multzo naturala osatzen dute. Horretaz aparte, badira bestelako aditz iragankor eta iragangaitzak, hiru multzo hauetan sartu ez izateaz gain kausatibo aldizkatzean parte hartzen ez dutenak.

### 3. Kausatibo aldizkatzeen norabidea

#### 3.1. Kausazioaren hipotesia

Kausatibo aldizkatzeen analisi klasikoa, *kausazioaren hipotesia* deituko dudana, aditzaren bertsio inkoatibotik abiatzen da, aldaera kausatiboa honetatik deribatuz.<sup>9</sup> Hipotesiak badu bere logika, analisi hauen irudikapen semantikokoan aditz inkoatiboaren egitura sinpleagoa ez ezik egitura kausatiboaren azpi-egitura bat delako. Semantika lexikoaren formalizazio klasikoak argi uzten du propietate hau bi egiturek egoera aldaketa komunean dutelako, aditz iragankorra lortzeko aditz iragangaitz ez-akusatiboaren egituraren gainetik geruza kausatibo bat gehitzea besterik egin behar ez zaiolarik:

- (13) a. Predikatu inkoatiboa:  $\lambda x$  [*BIHURTU* <*EGOERA*> (x)]  
 b. Predikatu kausatiboa:  $\lambda x \lambda y$  [*y* *ARAZI* [*BIHURTU* <*EGOERA*>(x)]]

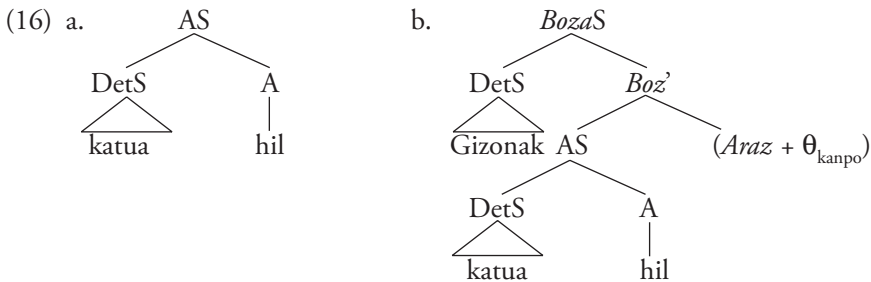
tuegiak direlako; eztabaidarako ikus, besteak beste, Hale eta Keyser (1993), (2003), L&RH (1995), Reinhart (2000), (2002), Koontz-Garboden 2007a,b eta bertako erreferentziak). Ikusi, bestalde, Chierchia (2004) bere artikulu klasikoaren argitalpenari egiten dion eranskinean aurkezten duen eztabaida interesgarria kausa posizioan irudikatzen duen gertaerari buruz.

<sup>9</sup> Ikus Dowty (1979), Jackendoff (1990), Pesetsky (1995), besteak beste. “Neo-konstrukzionismo”-aren barruan ere ideia honen zuzperraldi bat egon da: ikus, besteak beste, Arad (2003), Pyllkänen (2002), Oyharçabal (2002, 2003), Ramchand (2006) Folli eta Harley (2007) eta bertako erreferentziak.

Adibidez, (14a) bezalako esaldi baten interpretazioa, *zikin(du)* aditzaren (14b) egitura lexiko-kontzeptualaren gainean eraikia, “lurra egoeraz aldatu da, (*ez-zikin* egotetik) *zikin* egotera bihurtuz” litzateke. Bertsio iragankorreen, berriz, kausa adieraziko lukeen geruza bat gehiago genuke predikatuaren egitura lexiko-kontzeptualean (EL-K-n), horren argumentu posizioa sintaxiko subjektu iragankorrak beteko lukeelarik (15b):

- (14) a. lurra zikindu da  
 b. *zikin(du)* predikatu iragantzaizaren EL-K:  $\lambda x$  [*BIHURTU* [*ZIKIN*(x)]]
- (15) a. Kamioiak lurra zikindu du  
 b. *zikin(du)* iragankorraren EL-K:  $\lambda x \lambda y$  [*y* *ARAZI* [*BIHURTU* [*ZIKIN*(x)]]]

Halaber, analisi horren berreinterpretazio “konstrukzionista” berriek (ikus azken oharra) desberdintasun nagusi bera onartzen dute, honi izaera sintaktikoa emanez. Analisi hauek aditz iragangaitza —egitura sinplea— islatuko lukeen sintaxi-egituraren gaintik proiektzio bat proposatzen dute beste zeregin desberdinen artean kausaren islada sintaktikoa emango ligukeena. Adibidez, Oyharçabalek (2002, 2003), Pylkkänen-en proposamen bati atxikiz, (16a) iragangaitzaren egitura bere baitan hartzen duen (16b) aditz iragankorraren egitura proposatzen du, non *Boz* ardatzaren proiektzioan aditz hauen kausazioa eta kanpo argumentuaren propietateak datzaten:<sup>10</sup>



Berriz ere, analisi hauek aditz iragankorraren perpaus egitura aditz iragangaitzaren egituraren gainean eraikitzen dute, egitura konplexua sortzeko gehitzen den geruza beste propietateaz gain kausazioarekin lotuz. Hurrengo atalean ikusiko dugunez, argudio enpiriko eta teoriko sendoak daude aditz inkoatibo eta kausatiboen arteko erlazioa hemen eztabaidatutako norabidean eraiki ezin daitezkeela erakusten dutenak. Garrantzitsua da ohartzea argumentu hauek guztiak jotzen dutena ez dela analisi bat edo bestea; argudioek zalantzan jartzen dutena aipaturiko analisisiek guztiak komunean duten oinarritzko abiapuntuaren beraren egokitasuna da.

### 3.2. Zergatik kausazioaren hipotesia ezin daitekeen zuzena izan

Esan bezala, kausazioaren hipotesiak bere logika du: onartzen badugu aditzaren interpretazio kausatiboa bere kide inkoatiboaren interpretazio osoaren gehi kau-

<sup>10</sup> Eztabaidatzen ari garen arazoarekin zerikusi zuzenik ez duten zehaztasun zenbait sinplifikatu ditut AS-barneko egituran.

sazioaren konbinaketa bat dela, hipotesi sinpleena konbinaketa hori bera eragiketa baten bidez jasotzea da, eragiketa hori sintaktikoa edo lexikoa —teoria bakoitzaren beste oinarrien arabera— izan daitekeelarik. Arazoa da hipotesi sinple hori ez dabilela; alde batetik ebidentzia enpirikoek aldizkatzearen norabidea kontrakoa dela dioskutelako; bigarrenik, beste predikatuekin batera analizatzen ditugunean elkarren arteko banaketa oker ateratzen delako, jabekuntzarako ere arazo larriak sortuz; eta, azken finean, hurrengo ataletan defendatuko dudanez, oinarritzko aldarrikapena —incoatiboaren sinpletasan sintaktiko eta semantikoa— erabat oker dagoela pentsatzeko arrazoiak daudelako.

### 3.2.1. *Distribuzioa, mekanismo teleologikoak eta jabekuntza*

Aditz ezakusatiboan multzoa ez da multzo batu bat —dudarik gabe, Perlmutterren (1978) eta Burzioren (1986) analisek iradoki nahi zutena baino askoz multzo anitzagoa da— eta bertan jatorri desberdineko predikatuak elkartzen dira. Izate eta gertatze aditzez, mugimendu aditzez eta aditz aspektualez gain,<sup>11</sup> egoera aldaketa adierazten duten aditz irangangaitzen artean ere bi multzo bereiz ditzakegu: predikatuaren kontzeptualizazioan egoera aldaketa sortzen duen kausa barnekoa, berezkoa, balute bezala interpretatzen direnak alde batetik, eta egoera aldaketa gertatzeko kanpoko kausa bat behar duten predikatuen multzoan sartzen direnak bestetik. Lehendabizikoak euskaraz (*loratu*, *kimatu*, *koskortu*, eta abar) ezakusatiboak dira gehienbat, eta ez dute aldizkatzean parte hartzen; bigarrenak kausatibo aldizkatzean sartzen direnak dira. Lehenbizikoei buruz onarpen estandarra da barneko kausa ez dutela gramatikalki gauzaten, *koskor(tu)*-rako (17b)-n ematen dudana EL-K bezalako egitura izanik.<sup>12</sup> Kausatibo aldizkatzean aditz incoatiboa hipotesiz kausaziorik gabekoa denez, bere EL-Kk egoera aldaketari dagokion informazioa jasotzen du, (18b)-n bezala:

- (17) a. Umea koskortu da  
 b. *Koskor(tu)* predikatu irangantzaizaren EL-K:  $\lambda x$  [*BIHURTU* [*KOSKOR*(x)]]
- (18) a. Lurra zikindu da  
 b. *zikin(du)* predikatu irangantzaizaren EL-K:  $\lambda x$  [*BIHURTU* [*ZIKIN*(x)]]

Ikusten denez, aldagaia kenduta (17b) eta (18b) berdinak izanik, ez dago modurik estrukturaliki bereizteko zeintzu diren kausazioa jasoko duten aditzak eta zeintzu ez, beste mekanismo *ad hoc* bat gehitzen ez badugu behintzat. Beraz, ezakusatiboan

<sup>11</sup> Aditz irangangaitzen sailkapen desberdinetarako ikusi, besteak beste, Levin (1993), L&RH (1995), Mendikoetxea (2004), Exepare (2003), Aldezabal *et al.* (2004), Oyharçabal (2002, 2003) eta bertako erreferentziak. Izate eta gertatze/agertze aditzak ezakusatiboak dira:

- (i) a. Sorginak existitzen dira  
 b. Ezuste bat gertatu da

Batzuetan diadikoak izan daitezke, baina bi partaideak barne argumentuak dira.

Bestalde, aditz aspektualen artean, azpimultzo bat (*saiatu*, *ari*, *hasi*, baina ez *bukatu*, *jarraitu*, *ekin*, *utzi* edo *ihardun*) ezakusatiboan taldean kokatzen da euskaraz.

<sup>12</sup> Atal honetan semantika lexikoaren notazioa jarraituko badut ere, argumentu osoa aplikatu dakieke *mutatis mutandis* aipaturiko analisi sintaktikoei.

multzoaren aniztasun hau kontuan izanik, multzo honetatik abiatzen bagara kausatibo aldizkatzearen xede-multzoa era oinarrituan zehazteko, beti izango dira arazoak, eta ondorioz jabekuntzarako saihestezinezko arazoak sortuko dira.

Ez hori bakarrik, kanpoko kausa duten predikatuen multzoa ere bitan banatzen denez, kausazioaren hipotesiak espektroaren beste muturrean ere arazoak sortzen ditu. Alde batetik iragankorren multzoa dugu (*jantzi*, *orraztu*, etab.), eta bestetik aldizkatzean sartzen direnak, hipotesiz jatorri ezakusatiboa luketenak (*hautsi*, *itxi*, *sartu*, etab.). Salbuespen lexikoak albo batera utzirik, badago irizpide bat —kanpoko kausaren izaera— bi aditz mota hauen artean bereizten duena, predikatu bakoitzeko zein multzotan kokatuko den erabakitzea erraza eginez. (19)-(20)-an errepikatzen ditudan goiko adibide multzoen kontrasteak portaera diferentzia hori erakusten du:

- (19) a. Aitak umea jantzi zuen  
 b. \* Soineko urdinak neska jantzi zuen  
 c. \* Gaueko dantzaldiak gazteak jantzi zituen
- (20) a. Norak atea ireki/itxi zuen  
 b. Giltzak atea ireki/itxi zuen; azken tiroak hil zuen  
 c. Haize kolpe batek atea ireki/ixi zuen; gaixotasunak hil zuen  
 d. Erabakiak hauteskundeetan aurkezteko gelditzen ziren azken zirrikituak itxi ditu  
 e. Prezioen jeitsierak nazioarteko turismoari atea ireki dizkio

Kanpoko kausa hori “erabateko egilea” bada, aditza iragankorra izango da, (21b)-ko egitura bakarra izanik; predikatuaren egoera-aldaketaren kausa zabalagoa bada eta zentzu orokor eta malguan har badaiteke, aditza, hipotesiz, iragangaitzen artean kokatuko litzateke, goiko (18b)ko egitura izanik:

- (21) a. Aitak umea jantzi zuen  
 b. *jantzi* aditzaren EL-K:  $\lambda x \lambda y$  [y *ARAZI* [*BIHURTU* [*JANTZIA* (x)]]]

Baina kontuan izan ondorio honek baduela bigarren buelta bat. Hauetariko aditzen zati bat ezakusatiboen artean sailkatzerakoan, euren kausaren propietateen arabera egiten dugu diferentzia, nahiz eta gero egiturak, (20)koa bezalakoak, kausarik ez duen adierazten. Hau da, kanpo kausa erabiltzen dugu aditza definitzekoan, bere esanahiaren parte bat delako, baina gero horrek ez du isladarik bere egitura lexikoan. Hau, berez, ez litzateke kontraesan bat izango; (17b)-ko egiturak, adibidez, ez du barneko kausa jasotzen, nahiz eta *kimatu* edo *koskortu* aditzak iragangaitzen artean kokatzeko erabiltzen den irizpide nagusia barne kausa den (ikus 7. oharreko eztabaida eta bertan aipaturiko erreferentziak). Baina, barneko kausa duten aditzekin ez bezala, ezakusatiboen artean sailkatzen ditugun kausatibo aldizkatzeko predikatuek bertsio iragankorra izaten bukatuko dute, kausazio eragiketaren bidez sortuko duguna. Hau da, amaieran, kausazio eragiketan definitzeko erabiltzen dugun baina estrukturalki jasotzen ez dugun predikatuaren KAUSA hori berreskuratu beharko dugu (20)-ko bertsio iragankorra sortu ahal izateko:

- (22) a. Kamioiak lurra zikindu du  
 b. *zikin(du)* iragankorraren EL-K:  $\lambda x \lambda y$  [y *ARAZI* [*BIHURTU* [*ZIKIN* (x)]]]



Eta irudi honetan, kanpoko kausa duten egoera aldaketa predikatu guztiek bukatzen dute egitura iragankor komun bat jasotzen, baina horietariko baten oinarritzko forma den bitartean, bestera ailegatzeko mekanismo teleologiko susmagarriak erabili behar izan ditugu.

Laburbilduz, kausazioaren hipotesitik abiatuz gero, kausatibo aldizkatzean sartzen diren predikatuak era oinarritu batean zehazteko aukera galtzen dugu, predikatu hauen jabeakuntza prozesua guztiz aleatorioa edo *ad hoc* dela ondorioztatuz, eta gainera estrategia teleologikoak, zirkularrak ez badira, proposatu behar ditugu. Interesgarria da ohartaraztea bi arazoak aldizkatze kausatiboa azaltzeko KAUSA-ri dagokion geruzarik ez duen aldaera inkoatibo batetik abiatzetik datozela, aldi berean egoera-aldaketa aditzen arteko banaketa hirukoitzak geruza horren propietateekin erlazio zuzena mantentzen duenean.

Berriz, hasiera puntua egitura kausatiboa bada, arazoa murriztu egiten da zeharo. Lehen atalean deskribatutako irudia gogoratu, badirudi interesatzen zaigun banaketa bi irizpide hauen arabera egiten dela: (i) kanpoko vs. barneko kausaren desberdintasunak irudikapen lexiko-semantikoa edo sintaktikoa predikatua diadikoa ala monadikoa —hau da, iragankorra ala iragangaitza— izango den markatzen du. Horren arabera, kanpoko kausazko predikatu guztiak iragankorrak izango dira oinarrian, euren egiturak kausari dagokion irudikapen estrukturala jasoz; (ii) Kanpoko kausa duen egoera aldaketa predikatutzat hartzen diren hauen artean, KAUSA, zentzu zaballean, vs. EGILEA (ekintzak ezinbesteko borondate/bizitasun maila bat duen partaide bat) diferentziak predikatua kausatibo/inkoatibo aldizkatzean sartzen den ala bakarririk bertso iragankorra duen markatzen digu.<sup>13</sup>

### 3.2.2. Hautapen ezaugarriak

Orohar, kausatibo/inkoatibo bikoteen hautapen semantikoei begiratzen badiegu, egoera gehienetan bi aldaerek komuneko murriztapenak erakusten dituzte, bata onartzen dituen objektuak bestearen subjektuak izan daitezkeelarik. Adibide bat jartzeagatik, *hautsi* edo *urra(tu)* aditz iragangaitzak onar ditzakeen subjektu guztiak aditzaren bertso iragankorraren objektu zuzenak izan daitezke, eta batean onartzen ez direnak bestean ere ezin daitezke osagarri posizioan agertu.<sup>14</sup>

<sup>13</sup> Reinhartek, Levin eta Rappaport-en *barne-kausaren* kontzeptuaren kontra argudiatzeko honen islada lexikoaren eza azpimarratzen du, baina ez dago arrazoirik gure sistema linguistikoak kontzeptu baten ezaugarri guztiak, gizakiarentzat kontzeptua bereizten dituenak, kontzeptuaren lexikalizazioan edo gramatikalizazioan islatu behar dituela asumitzeko. Izan ere, hori da funtzionalismo lexikoak eta, hein handi batean, lehen deskonposizio semantikoek zuten oinarritzko arazoa, ez zutela mekanismo bat inkorporatzen une batetik aurrera deskonposizioa bera gelditzeko gai zenik. Gauza bat da irizpide bat erabilteza kontzeptu mailan gertakarien arteko sailkapena egiteko eta beste bat, zeharo desberdina, irizpide horrek egituraren islada izan behar izatea. Adibide gisa, L&RH-en nahastua dagoela badirudi ere, barne-kausazioak ez du inolako isladarik predikatuen ELK-n eta, ondorioz, ez du eragin zuzenik izango egiturari, baina badu eragina predikatu bat multzo batean edo bestean sailkatzeko unean. Praktikan, gurea bezalako gramatika eredu batean, horrek esan nahi du gizakiok *kima(tu)* bezalako aditz baten kontzeptuan barne-kausaa badagoela interpretatzen badugu ere, barneko kausa horrek ez duela isladarik gure gramatikari, ez lexikoari edo sintaxi-egiturari eza interpretazio semantikoa ere.

<sup>14</sup> Hiztunen artean desberdintasunak egon daitezke aditz hauen interpretazioari begira, batez ere *hautsiren* kasuan. Zenbait hiztunentzat esanahi nabardurak dituzte aplika dakiekeen objektuen izaeraren aldetik;

- (23) a. \*Edalontzia/\*irratia/papera/jantzia urratu da  
 b. Peruk \*edalontzia/\*irratia/papera/jantzia urratu du
- (24) a. Edalontzia/irratia/(\*)papera/(\*)jantzia hautsi da  
 b. Peruk edalontzia/irratia/(\*)papera/(\*)jantzia hautsi du

Aurrekoa egoera arrunta bada ere, badira, hala ere, zenbait kasu non bi aditzen arteko desberdintasunak aurki daitezkeen, aditza bere adiera figuratuan erabiltzen denean. Interesgarria da kasu hauetan guztietan bertsio iragankorraren hedadura zabalagoa dela aditz iragangaitzarena baino (ikus L&RH 1995: 84-5 orrialdeak eta bertako erreferentziak):

- (25) a. Mirenenek hitza/kontratua/munduko errekorra hautsi du  
 a'. Mirennek legea/ixiltasuna urratu zuen  
 b. \* Hitza/kontratua/munduko errekorra hautsi da  
 b'. \* Legea/ixiltasuna urratu zen

Aditz iragankorraren egitura deribatzeke aditz iragangaitzetatik abiatuko bagina, aditz iragankor eratorri horren aukera guztiek euren oinarrizko egitura iragangaitzean ere egon beharko lukete. (25) bezalako adibideek hori horrela ez dela erakusten dutenez, egitura hauen hutsunearen beste azalpenik ezean inkoatibotik kausatiborako deribazioa ezin daiteke egokia izan.

Hori guztia kontuan izanik, bi aukera gelditzen zaizkigu printzipioz aditz hauen arteko erlazioa aztertzeko: edo ukatzen dugu bien arteko historia deribazionala dagoenik (Marantzek 1984, adibidez, kausatibo-inkoatiboaren arteko erlazio erregularririk ez dagoela argudiatu zuen), edo bestela erlazioaren norabidea kontrakoa da, orain arte konplexuagotzat hartu izan den egitura kausatibotik abiatu eta egitura inkoatiboa, aditz iragangaitzarena, deribatuz. Aurreko ataleko argudioan bezala, honetan ere ondorio hau maila lexiko-kontzeptualeko erlazio bat aldarrikatzen dugun ala hipotesi sintaktiko baten alde egiten dugun eztabaidatetik independentea da.

### 3.2.3. *Auzi morfologikoak*<sup>15</sup>

#### 3.2.3.1. *Klitiko erreflexiboa*

Chierchiak (1998, 2004) kausatibo aldizkatzearen egitura erreflexiboaren analisia lehendabiziko aldiz aurkeztu zuenean (ikus hurrengo bi atalak), bere proposamenaren

---

beste batzuentzat, berriz, aditz hauek oso aditz ez-markatuak dira, ondorioz “hautsi” daitezkeen objektuen eremua oso zabalak izanik. Gure eztabaidarekin loturik oso interesgarria dena da hiztunaren juizioak aditz hauen hautapen ezaugarrien inguruan edozein izanik, izan ditzaketen murriztapenak edo murriztapen falta berdin aplikatzen dizkiotela aditzaren bertsio iragankorrari zein iragangaitzari. Hau da, hiztun batentzat *urra(tu)* jantzi bati edo paper bati buruz bai baina edalontzi bati buruz predika ezin badaiteke, murriztapenak berdin balio du aditz iragankorarentzat zein bere bertsio iragangaitzarentzat eta ez dago *hautsi* aditza bere bertsio iragangaitzean ez-markatuztat eta bertsio iragankorrean murriztuagotzat edo alderantziz jotzen duen hiztunik.

<sup>15</sup> Oso garrantzitsua da kontuan izatea atal honetan ematen ditudan argumentuen helburua ez dela, inolaz ere, aldizkatzea unibertsalki kausatibotik inkoatiborako norabidean gertatzen dela argudiatzea. Tipologiaren alorrean egindako zenbait lanek (ikus, batez ere, Nedjalkov 1969 eta Haspelmath 1993) bi aukerak posibleak direla sujeritzen dute; are gehiago, Davis-ek (1997, 2000) eta Davis & Demirdache-ek (2000) hizkuntza salishtarretan (Kanada-EEBB-etako mendealdeko mugako lurraldeetan) predikatu guztiek oinarri ezakusatiboa dutela eta predikatu konplexuak hemen argudiatzen ari naizen kontrako norabidean eraikitzen direla pentsatzeko argudio sendoak ematen dituzte.

alde aurkeztu zuen ebidentzia enpiriko nagusia, ia bakarra, hizkuntza erromanikoen aldizkatzeak erakusten duen klitikoan morfologia izan zen. Hizkuntza hauetan, aldaera kausatiboa markatugabea agertzen den bitartean, forma inkoatiboak *se* klitikoarekin markatuta agertzen dira. Ez hori bakarrik, Chierchiak berak iradokitzen duen bezala, aditz ezakusatiboa markatzen duen klitikoa erreflexiboa markatzeko erabiltzen den forma bera da; egia da *se* klitikoak erabilera gehiago ere badituela baina, Chierchiak dienez, *se*-ren erabilera inkoatiboetan aditz hauen interpretazio erreflexiboarekin bat dator.

Badago egitura hauen morfologian are interesgarriagoak egiten dituen beste propietate bat: konplikazio batzuk alde batera utzirik,<sup>16</sup> gazteleraz kausatibo aldizkatzean sartzen ez diren aditz ezakusatiboek ez dutela normalean *se* klitikoa onartzen, ondoko aditzen ezintasunak erakusten duenez:

(26) \**existirse*, \**vivirse*, \**durarse*, \**persistirse*, \**andarse*, \**correrse*, \**rodarse*

Berriz ere, honek iradokitzen du klitikoa deribatuak diren forma ezakusatiboak markatzen ari dela.

### 3.2.3.2. Eratorpen atzizki kausatiboak

Hizkuntza erromanikoen morfologiak beste ebidentzia mota bat aurkezten digu kausarik gabeko oinarrizko forma inkoatibo batetik abiatzearen kontra, kausazioaren hipotesia oker dagoela iradokiz. Euren barne-egituraren ikuspuntutik, kausatibo aldizkatzean sartzen diren aditzek jatorri desberdina dute. Aditz hauetariko asko eratorpen atzizki bat adjektibo edo izen erro batekin konbinatuz sortuak dira. Interesgarria dena da hizkuntza erromanikoetan eta, espero daitekeenez, hizkuntza germanikoen latinetik edo erromantzetik hartutako formetan ere, aditz hauek sortzeko erabili izan diren eta oraindik ere erabil daitezkeen bi atzizki bakarrek esanahi kausatiboa dutela:

(27) a. *purificar*, *solidificar*, *unificar*, *sacrificar*, *dignificar*, *simplificar*, *momificar*, etab.  
b. *cristalizar*, *democratizar*, *fosilizar*, *fertilizar*, *organizar*, etab.

Izan ere, hauetariko lehen atzizkiaren etimologia latinarren *ficō*, *ficāre* aditza da, *faciō*, *-ere* ‘egin’ aditzaren alomorfo bat (ikus, adibidez, Pharies 2002). Ez dirudi, baldin eta kausaziorik gabeko inkoatiboa oinarrizko forma izanda patro morfolo- gikoa markatuko lukeena balitz, egituran hitz eratorriaren ardatz posizioan kausazioa adierazten duen elementu batek agertzeko aukera handirik izango lukeenik. Kausazioaren hipotesiaren defendatzaileek beti arrazoitu lezakete bestela izan

<sup>16</sup> Gazteleraz badira *venir(se)*, *llegarse(se)*, *salirse(se)* bezalakoak, baina aditz hauek hainbat bitxitasun erakusten dute bestelako arazo batez, ziurrenik aspektu kontu batez, ari garena sujeritzen dutenak: (i) alde batetik, frantsesez edo italieraz, gazteleraz ez bezala, \**s’arriver*, \**se venir* ezinezkoak dira (cfr. *se ramener*). (ii) Are gehiago, gazteleraz ere alde aspektual berezia dute; hortaz, *Larouse*-k “venirse” frantsesera ‘revenir’ itzultzen du (nire ustez ez oso itzulpen egokia, bidenabar); Google-etik ateratako ondoko adibideotan, adibidez, leku-aldaketa baino zerbait gehiago adierazten dute aditzek:

- (i) a. Claro que es mas dificil *venirse* de alli que irse desde aca!  
b. España ha obrado mal (no por *venirse* de Iraq, sino por hacerlo antes del 30 de Junio como estaba prometido).  
(ii) a. [Eso] es como *llegarse* a un entierro para invitar a unas cañas al fiambre  
b. [...] Simplemente lo que tienen que hacer es *llegarse* hasta estos lares y comprobar que...

Frantsesaren *sortir*, berriz, kausatibo aldizkatzean sartzen da, euskarazko *ateraz* bezala (ikus gazt. *entrar*).

zitekeela historikoki baina gaur egungo hiztunak ez duela bi atzizkien esanahiaren ezagutza. Hala ere, ez dirudi hipotesi honen oinarritzko abiapuntuek kontrako norabideko testuinguru bat onartzeko leku handirik uzten dutenik, are gutxiago latinetik hizkuntza erromaniko guztietarako bilakaera bat non horrelako aldaketa bat gerta daitekeen. Are gutxiago atzizki hauek gaur egun oraindik ere hizkuntza kultoaren zenbait alorretan emankorrak direla ikusirik. Aukera gehiago du, dudarik gabe, oinarritzko forman kausazioaren geruzarentzat lekua egiten duen hipotesi batek.

### 3.3. Ondorioak

Kausazioaren hipotesi klasikoak eta bere aldaera konstrukzionista berriek argudiatzen dutenaren kontra, nire ustez, euskaraz eta, oro har, gure inguruko hizkuntzetan kausatibo aldizkatzea ezin eraiki daiteke ezakusatiboaren formatik abiatuta, aukera hau baztertzeko argumentu teoriko eta enpiriko sendoak daudelako. Hurrengo bi ataletan, orain arte argudiatutakoarekin koherentea den bigarren analisi bat aurkeztuko dut labur-labur, aldi berean analisi honek ere berrikuspen sakon bat behar duela pentsatzeko argudioak emanez.

## 4. Erreflexibatzearen analisia

Chierchiaren (2004) analisiarekin hasi eta azken urteotan hedatu den analisi alternatibo bat bada literaturan hizkuntza askotan kausatiboa/inkoatiboa aldizkatzeak erakusten duen morfologia erreflexiboaren ildoari jarraitzen diona (ikus 2.2.3. azpiatala). Analisi horren arabera, kausatibo aldizkatzea egitura kausatibotik abiatzen da, eratorria den aldaera inkoatiboa erreflexibatze eragiketa baten bidez deribatuz.

Hipotesi hori plazaratu duten Chierchiak (2004) eta Reinhartek (1996, 2000, 2002) erreflexibatze prozesua argumentu balentzian barne-erredukzioa egiten duen erregela gisa ulertzen dute. Erregela horrek argumentu kopuruaren gutxitzea kanpo kausaren argumentua eta egoera aldaketaren jasailea identifikatuz lortzen du. Ondorioz, erlazio bat denotatzen zuen predikatu diadikoa propietate bat denotatzen duen predikatu monadikoa izatera pasatzen da. Ondoko adibidean jasotzen dudana formulazio Chierchiak (2004 *postscript*) ematen duena da:

$$(28) \text{REFL}(K) = \lambda u K(u,u)$$

Erreflexibatze analisiaren oinarria ondo dagoela pentsatzen badut ere, hurrengo atalean argudiatuko dut Chierchiak (2004) eta Reinhart-ek (2000) erreflexibatze prozesurako proposatzen duten garatze teorikoa kontraesan teoriko-kontzeptualetan erortzen dela eta enpirikoki ere gaizki oinarritua dagoela. Horren ondorioz, erreflexibatzearen beste formulazio baterako bidea ireki dezakeen interpretazio bat proposatuko dut, bai aditz inkoatiboen egitura sintaktikoan baita euren interpretazio semantikoan ere KAUSA-ri dagokion geruza mantentzen dela aldarrikatzen duena.<sup>17</sup>

<sup>17</sup> Berriz ere, proposatuko dudana analisiak ez du aukerarik egiten kontzeptuen islada lexiko-semantikoa postulatzen duen hipotesi baten eta teoria sintaktiko baten artean, eztabaida horretan ondorio batzuk atera badaitezke ere. Hurrengo lan baterako uzten dut eztabaida hau.

## 5. Egitura inkoatiboetan ere KAUSA badago

Hirugarren atalean kausazioaren hipotesiaren kontra argudiatu dudanean bezala, hemen ere maila desberdinetako argudioak aurkeztuko ditut erreflexibatze eragiketak kausaren egitura ezabatzen duelako hipotesiaren kontra, horietako bat maila teorikokoa eta besteak enpirikoak.

### 5.1. Erreflexibatze eragiketak ezin du KAUSA ezabatu

Chierchiak (2004: 37), ezakusatiboen propietateak aztertzen dituenean honako oharra egiten du: “The reflexive character I am attributing to unaccusatives is of a special, *static* nature”. Hau da, inkoatiboen bihurkari izaera estatiboak mekanismo beraren aplikazioaren bidez egitura erreflexibo arruntak ematen dituzten aditzetatik bereizten ditu. Konpara ditzagun honako adibide hauek:

- (29) a. Norak itsasontzia/laguna hondoratu zuen
- b. Itsasontzia/laguna hondoratu zen
- (30) a. Norak harria/laguna uretara bota zuen
- b. Laguna/\*harria uretara bota zen

(29)-ko adibide multzoak ohiko kausatibo aldizkatzearen bikotearen kasua erakusten du eta (30)-eko adibideek kausatibo/erreflexibo bikote bat. Espero daitekeenez, (29b)-ko argumentu bizigabeak, *itsasontzia* sintagmak, interpretazio inkoatiboa onartzen du, baina (30b)-ko egitura erreflexiboan argumentua ezin daiteke bizigabea izan, *lagunak* eta *harriak* bikote minimo bat osatuz.

Bestalde, pentsatzekoa da erreflexibatze eragiketak kausatibo aldizkatzeetan eta aditz erreflexiboen testuinguruetan berdin jokatu beharko lukeela, operazio bakarra defendatzen ari bagara. Baina hori hala balitz, ez dirudi eragiketa hori Chierchiak (2004) eta Reinhartek (2000, 2002) proposatzen dutena izan daitekeenik: KAUSARI dagokion geruza ezabatzeak ez dirudi bi predikatu moten arteko desberdintasunak argitzeko bide egokiena denik, geruza honetan baitago beraien arteko bereizketa estruktural eta semantikoen iturri nagusia izan daitekeen desberdintasun bakarra. Erreflexibatze operazioak eragindako KAUSAREN ezabaketaren ondorioz bi egiturak berdindu egiten baditu, ez zaigu aukera handirik gelditzen galdutako diferentziak berreskuratzeko, are gutxiago euren azalpen koherente bat emateko.

Irtenbidea, bestalde, ezin da izan bi erreflexibatze erregela desberdin proposatzea, bata ezakusatiboentzat eta bestea *benetako* egitura bihurkariarentzat. Ematen du aukera hori dela Chierchiak berak bide batez iradokitzen duena ezaugarri estatiboa jasotzen duen operatzaile bihurkari baten bidez jaso zitekeela esaten duenean. Baina orduan ezakusatiboen eta erreflexiboen arteko batasuna guztiz nominalista litzateke, proposamen eta mekanismo *ad hoc*-etan oinarritua.

Hortaz, badirudi aztertzeko bidea egitura iragankorreki aplikatzerakoan emaitza desberdinak sortuko dituen eragiketa formulazio bakarra aurkitzea dela, emaitza desberdin horiek egoera aldaketaren kausa proiektzioaren argumentuak —erreflexibatze eragiketaren bidez jasalarekin erreferentziakidea izango denak— bi predikatu mota hauetan dituen propietate dibergenteetatik deribatuz. Baina horretarako eragiketak kausari dagokion egitura bi kasuetan mantendu behar du, ezakusatiboenean eta

bihurkarienean.<sup>18</sup> Atal honen bigarren zatian ezakusatiboetan ere kausa badagoela baieztatzen duten zenbait argumentu enpiriko aurkeztuko ditut.

## 5.2. Modifikatzaile agentiboak, helburu perpausak eta egileari begirako aditzlagunak

Aditz ezakusatiboei kausari dagokion egitura falta zaiela argudiatzeko ohikoa da aditz hauek aditz iragankorren egitura pasiboarekin konparatzea, horretarako egiletasunarekin zerikusia duten frogen bateria bat erabiliz. Froga hauek erakutsiko luke tena zera da (33b) bezalako perpaus pasiboetan egilea, “degradaturik” bada ere, egon badagoela; berriz, (33a-a’)-ko ezakusatiboetan kausa erabat ezabaturik legokeela, biek kausazioaren hipotesiak eta goian aurkeztutako erreflexibatzearen hipotesiak esaten dutenarekin bat etorritik:<sup>19</sup>

- (33) a. Las puertas se cerraron  
 a’. Ateak itxi ziren  
 b. Las puertas fueron cerradas

Atal honetan, Koontz-Gardonenen (2007a,b) lanari jarraituz eta bere argudioak hedatuz, aipatzen diren test hauek ez dutela ustez erakutsi beharko luketena erakusten argudiatuko dut, egituren kausaren proiektzioa agertzen den ala ezabatu den neurtu baino egile baten presentzia adierazten baitute. Are gehiago, erakutsiko dut frogetan normalean kontuan izan ez diren zenbait auzi jokoan sartzen ditugunean kausaren ezabaketaren aldeko balizko argumentu hauek guztiz kontrakoa —hau da, aldizkatzeko predikatuen aldaera iragangaitzean ere kausa proiektzioa badela— sostengatzen dutela.

Ezakusatibo eta pasiboen arteko konparaketan beti aipatzen den diferentzia bat ezakusatiboen eta egile osagarriaren (“complemento agente”) arteko bateraezintasuna eta, aldiz, predikatu hauek zenbait modifikatzaileekin erakusten duten konpatibilitatea da. Bestela esanda, ezakusatiboak, pasiboak ez bezala, *bere kabuz* edo *berez* eta horrelako adierazpideekin ager daitezke baina inoiz ez *por*-sintagmekin; pasibozko egituretan agertzen diren aditz iragankorrek, berriz, kontrako portaera erakusten dute:

- (34) a. Las puertas se cerraron {por sí solas/\*por el portero}.  
 a’. Ateak {berez/bere kabuz/\*atezainak/\*atezainez} itxi ziren.  
 b. Las puertas fueron cerradas {\*por sí solas/por el portero}.

Kontraste hauek oso interesgarriak dira baina, argudiatu ohi denaren kontra, ez digute ezer argitzen predikatu ezakusatiboen egituretan kausa islatzen den auziari buruz. Aditz ezakusatiboen azpian egitura erreflexibo bat bada, predikatu hauek egile osagarriarekin duten bateraezintasun hori esperoko genukeena da, erreflexibatze eragiketak kausa ezabatu zein ez: pasibo eragiketetan kausak edo, hobeto esanda, egileak eta egoera aldaketaren jasaileak desberdinak izan behar duten bitartean, predikatu

<sup>18</sup> Izan ere, hurrengo atalean ikus daitekeenez, Chierchiaren analisiak praktikan ezakusatiboen interpretazio semantikoan kausa bat mantendu behar du, nahiz eta egitura lexikoan erreflexibatze eragiketak horri dagokiona ezabaten duen.

<sup>19</sup> Euskaraz konparatzeko egitura garbia falta zaigu; hortaz, atal honetako konparazioak gaztelanirekin egitura pasiboa euskara eta gaztelaren inkoatiboaren kide hurbilenarekin egingo dut sistematikoki.

ezakusatiboen balizko kausak ondoriozko egoeraren jasailearekin erreferentziakidea izan behar du modu batera edo bestera, predikatua erreflexibizatzeko prozesuaren bidez lortu baita. Ondorioz, (34a) adibidean *por*-adberbioa jasailearekin erreferentziakidea ez den kausa baten ezintasunak baztertzen du. Arrazoi berberagatik, pasiboak egile osagarria onartzen du eta *berez/por sí solo* eta abar saihesten ditu erreferentziakidetasun horrekin bateraezina delako, hain zuzen ere. Aldi berean, aditz ezakusatiboak, bai euskaraz baita gaztelaniaz ere, kausari erreferentzia egiten dion modifikatzaile bat onartzeak, zerbait erakustekotan, *las puertas/ateak* egoera aldaketaren jasailea izateaz gain aldaketaren kausa ere badela erakusten du.

Ikus dezagun, orain, egileari begirako ('agent oriented') adberbioak eta helburu perpausen kasua. Ezaguna da helburu perpausen subjektua perpaus nagusiko egile batek kontrolaturik agertu behar duela; halaber, *nahita/intencionadamente* bezalako adberbioek modifika dezaketen argumentuak ekintzaren egileak edo izan daitezke bakar-bakarrik. Hori kontuan izanda, (35)-eko egitura ezakusatiboa egileari begirako adberbioarekin eta helburu perpausarekin bateraezina izatea bertako jasalearen alde-tik egiturak zilegiztatzeko ezintasunari leporatu zaio, zilegizta ditzakeen beste argumenturik ez dagoela ondorioztatuz:

- (35) a. \* Itsasontzia urperatu zen nahita/aseguruaren dirua kobratzeko  
 a'. \* El barco se hundió intencionadamente/para cobrar la prima del seguro  
 b. El barco fue hundido intencionadamente/para cobrar la prima del seguro

Hemen ere, argumentu piskat desberdina bada ere, mota bereko ondorioa atera dezakegu. Aurrekoan bezala, (35a-a')-n ere ezakusatiboaren egitura erreflexiboak egoera aldaketaren jasailea ez den beste edozein kausa bat saihesten du; hau da, itsasontziak bi eginkizunak, egoera aldaketaren jasailea eta kausa, beteko lituzke. Baina itsasontzia ezin daiteke egilea izan, are gutxiago aseguruaren dirua kobratzeko borondatea izan dezakeen partaide bat. Ondorioz, ezingo du menpeko perpausaren subjektua kontrolatu, ezta adberbioak behar duen egile argumentua izan. Egoera hala izanik, horrek ez du erakusten kausa maila estrukturaliki falta dela, baizik eta bertan datzan argumentuari menpeko perpausako subjektua kontrolatzeko eta adberbioa zilegiztatzeko eskatzen zaizkion egile propietateak falta zaizkiola, aldeztu aurretik genekien zerbait.

Artikuluaren zehar behin baino gehiagotan errepikatu den bezala, aldizkatzeko aditzen kausa oso malgua da; ondorioz, ez du nahitaz egilea izan behar, eta kasu gehienetan ez da egilea izango. Baina horrek ez du esan nahi egoera guztietan egilea izan ezin daitekeenik. Egituran kausari dagokion argumentua dagoen ala falta den ikusteko interesatuko litzaigukeena benetazko egile irakurketa bortxatzen —edo, behintzat, ahalbidetzen— duten adibideak aurkitzea litzateke. Koontz-Garbodenek (2007b) hurbiltzen diren (36) bezalako adibideak jasotzen ditu Google-etik:<sup>20</sup>

<sup>20</sup> Luis García (i)-eko kontrasteaz ohartarazten dit, egitura final hauek erreflexibatzearen ondorioz sortutako egilearekin azken finean arazoak dituztela sujerituz:

- (i) a. Y Cristo murió en la cruz para salvarnos a todos los hombres  
 b. ??\* Y Cristo se murió en la cruz para salvarnos a todos los hombres

Baina euskarazko kidea dexentz hobe dela dirudi:

- (ii) Kristo gizaki guztiok salbatzeko hil zen gurutzean

- (36) a. Y aquel día, hace tres años, cuando Phil se ahogó para salvarle la vida a Jim...  
 b. ... como el joven que se ahogó para salvar a una desconocida

Halaber, honako adibide honek testuinguru egokia bilatuz gero egileari begirako adberbioak ere egoera aldaketa ezakusatiboen testuinguruan ager daitezkeela sujeritzen du:

- (37) Ezezagun bat hurbiltzen zaion bakoitzean, nahita biltzen da bere baitara bere burua babesteko asmoz

Xehetasunak xehetasun, irakurketa aktiboago bat ahalbidetzen denean egoera aldaketa ezakusatiboen jasaleak egileari begirako adberbioak eta helburu perpausen subjektua zilegizta ditzakeela, jasailea izateaz gain egoera aldaketaren kausa ere badela erakutsiz.

### 5.3. Bestela kontraesankorrak lirakeen testuinguruak

Ondoko elkarrizketak guraso eta umeen artean maiz aski errepikatzen den egoera baten adibidea izan daitezke (Kooztz-Gardon-en 2007 eztabaidatik moldatua):

- (38) Aita: Zergatik ez duzu beste lapitza erabiltzen?  
 Alaba: Apurtu delako.  
 Aita: Umm! Utzi ikusten... bai, apurtuta dago; baina susmatzen dut ez dela apurtu,... zeuk apurtu duzula!

Ikus dezagun elkarrizketa hau orain arte aztertu ditugun hipotesien argira. Berriz ere gogora dezagun Chierchia (2004) eta Reinharten (2000) proposamenean erreflexibatze eragiketak geruza kausatiboa ezabatzen duela predikatuaren egitura lexikoan. Ondorioz, aditz inkoatiboak, berriz ere, egoera aldaketa hutsa adierazten du. Azken finean, ezakusatiboaren egitura lexikoa lortzeko modua erabat aldatzen bada ere, sortuko den egitura inkoatiboa bera ez da kausazio hipotesi klasikoan proposatzen zenetik gehiegi aldentzen:

- (39) a. lapitza apurtu da  
 b.  $\lambda x$  [BIHURTU apurtuta(x)](lapitza)

(39)-ko elkarrizketara bihurtuz, aitak alabari ematen dion erantzunak espreski baieztatzen du lapitzaren egoera. Hau da, alabaren argumentuan aitak onartzen du lapitzaren bukaerako egoera —‘apurtuta dagoela’— egia dela eta, pragmatikoki elkarrizketak zentzuren bat baduela onartuz, biek badakite inoiz lapitza ez dela apurtuta egon. Ondoren datorren esaldian, beraz, aita ezeztatzen ari dena ezin daiteke egoera aldaketa bera izan, hala balitz bere aurreko esaldian baieztatutakoa ukatuko lukeelako eta, ondorioz, bere burua gezurtatuko. Aita azken esaldian ezeztatzen ari dena gertakariaren kausa da, hau da lapitza bukaerako egoerara “be-

---

Bi hizkuntzen arteko desberdintasunak sujeritzen du (i)-eko kontrastea bestelako arrazoietan oinarrituta egon daitezkeela (nahiz eta oso kontraste aztoragarria dela aitortu behar dudana), batez ere konparaketan sartzen ari garen gazteleraizko *morir/matar* aditza aldizkatzean sartzen ez dela kontuan izanik.



rez” heldu izana. Baina hori hala bada, aitaren *apurtu* inkoatiboaren irudikapena ezin daiteke (39)-ko egitura izan, bertan ez baitago bere azken esaldiarekin ezeztatzen ari den kausari legokiokeen zatirik. Falta zaion kausaren geruza ere eskura izan behar du egituran, ez bakarrik azkenean fokalizatzen duen alabaren parte hartzearen aditz iragankorrerako, baita ezeztatzen ari den egitura ezakusatiboaren kausarentzat ere.<sup>21</sup> Ondorioz, aditz inkoatiboaren EL-K (40)-tik hurbilago egongo litzateke:

(40)  $\lambda x [x \text{ ARAZI } [BIHURTU [apurtuta(x)]]]$  (lapitza)

Kontuan hartu bi aldaeretan —kausatiboetan eta ezakusatiboetan— kausa mantentzen delako ondorioak predikzio garbi bat egiten duela: testuinguru egokia sortuz gero, goiko elkarrizketan erakutsitakoaren kontrako norabidean ere egiturak lotu ahalko lira-tekeela. Ondoko adibidearen egokitasunak ondorio hori zuzena dela iradokitzen du:

(41) Edalontzi guztiak apurtu dira bat izan ezik. Bat hori nik apurtu dut.

#### 5.4. Elipsia eta “egitura konpatibleak”: ezabaketaren berreraiketa

Bukatzeko, labur-labur aurkeztuko dudan azken argumentua koordinazioaren interpretazioarekin eta elipsiarekin loturik dago. Ezaguna da egoera normaletan argumentu batekiko erlazio tematiko desberdina erakusten duten aditz beraren bi aldaera testuinguru berean erabiltzen direnean, bi aldaera horiek ezin daitezkeela elipsiaren bidez bildu perpaus koordinatu berean (ikus Artiagoitia 2000):

(42) a. \* Drakulak umeari musu bat eta susto handia eman zion/zizkion.  
b. \* Nora alaia eta ikaslea da

Era berean, galdera bati barnean elipsia duten zati koordinatuekin erantzutean, zati horiek ezin dezakete aditzaren bi aldaera desberdinekin lotzen diren argumentu heterogeneoak izan:

(43) Galdera: Zer erakutsi dizute?  
Erantzuna: a. Jonek liburua eta Mirenek diska  
b. ?\* Jonek bidea eta zakurrak hortzak (erakutsi dizkirate)

Egoera honekin kontraste nabaria erakusten dute, berriz, kausatibo aldizkatzeek, non predikatu kausatiboa eta inkoatiboa erraz konbina daitezkeen testuinguru hauetan:

(44) Galdera: Nork igo ditu umeak?  
Erantzuna: Albertok eta nik Nora eta Alaia,... eta Maddi bera bakarrik

<sup>21</sup> Brenda Lacac ohartarazten didan bezala, egitura hauetan ezeztatzen eta baieztatzen den informazioa fokalizaturik dago. Ingelesez, adibidez, aitaren erantzuna *just* partikulak lagunduta agertu behar du (Leoraren ohar pertsonala) eta gazteleraz *sólo* bezalako elementu baten (Luis Garcíaren oharra) eta, ondoren, aditz aurreko subjektu baten laguntzak egitura errazten du:

(i) a. Umm! Let me see.. Yes, it is broken; but I guess it is not just broken,... You broke it!  
b. Umm! Déjame ver... Sí, está roto; pero creo que no se ha roto sólo,... Tú lo has roto!

Are gehiago, aipaturiko analisietan proposatu bezala ezakusatiboen interpretazioa kausarik gabekoa balitz, Maddi bakarrik igo den egoera baten aurrean, (44) bezalako galdera baten erantzun arrunta (45) izan beharko litzatekeela, Maddiren igoerak ez bailuke kausarik izango. Erantzun horren interpretazio naturala, berriz, Maddi behean gelditu den egoera bat da, kausarik ezean ukatzen duguna egoera aldaketa bera dela sujerituz:

- (45) Galdera: Nork igo ditu umeak?  
Erantzuna: Albertok eta nik Nora eta Alaia, eta Maddi inork ez

Laburbilduz, erreflexibatzearen analisiak kausatibo aldizkatzeak aztertzeko bide interesgarria irekitzen badu ere, Chierchia (2004) eta Reinharten (2000) formulazioan erabiltzen den ideia hori gauzatzeko mekanismoa ezin daiteke egokia izan. Atal honetan zehar zenbait argudio teoriko eta enpiriko aurkeztu ditugu erreflexibatze eragiketak aditz kausatiboaren kausari dagokion egitura ezin ezaba dezakeela ondorioztatzeko, ezakusatiboen “erreflexibatze estatiko” horren arrazoiak beste nonbait bilatzeko behartuta gaudelarik.

## 6. Azken oharrak erreflexibatze eragiketaren izaeraz

Goiko argudio guztiek kausatibo aldizkatzearen interpretazio bat iradokitzen dute non ezakusatiboek, pentsatu ohi denaren kontra, bertsio kausatibotik abiatuz erreflexibatzearen bidez deribatzean kausari dagokion geruza mantentzen duten, aditz erreflexiboekin gertatzen den bezala. Argi dago, bestalde, (46a)-ko ezakusatiboak eta (46b)-ko egitura erreflexiboak ezaugarri sintaktiko eta interpretazio desberdinak dituztela, eta diferentzia hauek ere deribatu behar ditugu:

- (46) a. Itsasontzia hondoratu zen  
b. Laguna uretara bota zen

Pentsa daiteke bi predikatu moten arteko desberdintasun nagusia kausaren argumentu posizioan ager daitezkeen partaideen izaera denez, diferentzia horretatik deriba ditzakegula kausatibo aldizkatzeko aditzen eta aditz erreflexiboaren arteko beste diferentzia estruktural eta semantiko guztiak. Hau da, erreflexibatze eragiketa kanpoko kausa duten egoera aldaketa aditz iragankorrei aplikatu dakiekeen erregela orokorra litzateke, operazioaren ondorioak predikatuaren kanpo argumentuaren propietateen arabera desberdinak izanik. Predikatuaren informazio lexikoak kausa identifikatzen duen argumentua egile gisa gauzatea eskatzen badu (adib. *bota*, *orraztu*, etab.), erreflexibatzearen emaitza ohiko aditz erreflexiboa izango da. Predikatuak egilea baino kausa malguagoa onartzen duten horietariko bada, orduan emaitza aditz iragankorren bertsio inkoatiboa izango da. Orain arte argudiatu dugunaren arabera, erlazio erreflexiboa kodifikatzeak partaide bakarrari egoera aldaketaren kausa eta jasailearen lana egiteko aukera ematen dion bihurkaritze mekanismoren bat eskatuko luke bi prozesuetan, bai maila sintaktikoan baita semantikoan ere.

Horrelako analisi bat beharrezkoa dela bi adierak —adiera erreflexiboa eta inkoatiboa— onartzen dituzten aditzek sujeritzen dute. Berreskura ditzagun 5.1. ataleko adibideak, (47)-(48)-n errepikatzen ditudanak:

- (47) a. Norak itsasontzia/laguna hondoratu zuen  
 b. Itsasontzia/laguna hondoratu zen
- (48) a. Norak harria/laguna uretara bota zuen  
 b. Laguna/\*harria uretara bota zen

Gogora dezagun (47b)-ko argumentu bizigabeak, *itsasontzia* sintagmak, interpretazio inkoatiboa onartzen duen bitartean, (48b)-ko egitura erreflexiboan argumentua ezin daitekeela bizigabea izan. Hori kontuan izanik, ikus ditzagun (49)-ko adibideak:

- (49) a. Norak itsasontzia/laguna lehortu du  
 b. Itsasontzia lehortu zen  
 c. laguna lehortu zen

Adibide multzo honetan interesgarria dena da biak (49b) eta (49c) gramatikalak badira ere, (49b)-k interpretazio inkoatibo bakarra duen bitartean (49c)-k bi interpretazioak onartzen dituela, inkoatiboa eta erreflexiboa, ondoko adibideek agerian uzten duten bezala:

- (50) a. Uretatik atera bezain laster, laguna lehortu zen  
 b. Temperatura horren altua zenez, uretatik atera bezain laster lehortu zen, ia konturatu gabe

Ez dirudi bi *lehor(tu)* edo *garbi(tu)* predikatuentzat deribazio desberdina sortuko duten bi aditz iragankor proposatu nahi dugunik: bat egitura erreflexiboa sortuko duena eta bestea kausatibo/inkoatibo aldizkatzean sartzen dena. Besteak beste, multzo horretako aditzek erakusten duten anbiguitatea beti aldaera iragangaitzean izaten delako eta (49a) bezalako egitura iragankorrek, berriz, ez dute inoiz inolako interpretazio bikoizketarik erakusten. Izan ere, aditz hauek beste bi multzoetatik bereizten dituen ezaugarri nagusia da kausatibo aldizkatzeko aditzak izan arren multzoko beste aditzek —adibidez, *itxi*, *hautsi* edo *hondoratu*— baino erraztasun handiagoa erakusten dutela egilea den kanpo argumentua hartzeko. Hori gertatzen denean, egituraren erreflexibatzearen emaitza egitura erreflexiboa da; bestelako kausa bat hartzen denean, berriz, erreflexibatze eragiketaren ondorioa interpretazio inkoatiboa izango da.

Hemen aurkeztutakoa ikerketaren hasiera besterik ez da. Egitura erreflexiboan eta kausatibo/inkoatibo alternantzien ikerketek, bakoitzak bere aldetik, mahai gainean jarri dituzte maila askotako arazo eta galdera interesgarriak, biak batu nahi dituen edozein hipotesik erantzun beharko lituzkeenak. Hala ere, hemen iradoki dudan bi-deari jarraituz horietariko batzuri etorkizun hurbilean erantzun interesgarri bat emateko posizioan egotea espero dezakegula uste dut.

## Bibliografia

- Aldezabal, I., et al., 2004, “Levin-ek *English verb classes and alternations* (1993) liburuan proposatzen dituen ingeleserako alternantziak euskararekin parekatuz”, eskuizkribua, UPV/EHU-IXA Taldea.
- Alexiadou, A., E. Anagnostopoulou & M. Everaert (arg.), 2004, *The Unaccusativity Puzzle. Explorations of the Syntax-Lexicon interface*, Oxford U. P., Oxford.
- Arad, M., 2003, “Locality Constraints on the Interpretation of Roots: the case of denominal verbs”, *NLLT* 21, 737-778.

- Artiagoitia, X., 2000, *Hatsarreak eta parametroak lantzen*, UPV/EHU-Arabako Foru-Aldundia, Gasteiz.
- Borer, H., 1991, "The Causative - Inchoative Alternation: A Case Study in Parallel Morphology", *The Linguistic Review* 8, 119-158.
- , 2005, *Structuring Sense*, 2 lib., Oxford U. P., Oxford.
- Burzio, L., 1986, *Italian Syntax. A Government-Binding Approach*, Foris, Dordrecht.
- Chierchia, G., 2004, [1989], "A Semantics for Unaccusatives and its Syntactic Consequences", in Alexiadou et al. (arg.).
- Davis, H., 2000, "Salish Evidence on the Causative-Inchoative Alternation", in W. U. Dressler et al. (arg.), *Morphological Analysis in Comparison*, John Benjamins, Amsterdam-Philadelphia, 25-60.
- , & H. Demirdache, 2000, "On Lexical Verb Meaning: evidence from Salish", in J. Pustejovsky & C. Tenny (arg.), *Proceedings of the Workshop on Events as Grammatical Objects*, CSLI Publications, Stanford, 97-142.
- Dixon, R. M. W., 2000, "A Typology of Causatives: form, syntax and meaning", in R. M. W. Dixon eta A. Aikhenwald (arg.), *Changing Valency. Case studies in transitivity*, Cambridge U. P., Cambridge, 30-83.
- Dowty, D., 1976, "Montague Grammar and the Lexical Decomposition of Causative Verbs", in B. Partee (arg.), *Montague Grammar*, Academic Press, New York, 201-245.
- Etxepare, R., 2003, "Valency and Argument Structure in the Basque Verb", in J. I. Hualde & J. Ortiz de Urbina (arg.), *A Grammar of Basque*, Mouton de Gruyter, Berlin-New York, 363-425.
- Fodor, J. A., 1970, "Three reasons for not deriving *kill* from *cause to die*", *LI* 1, 429-438.
- Folli, R. & H. Harley, 2007, "Causation, Obligation, and Argument Structure: On the Nature of Little *v*", *LI* 38: 2, 197-238.
- Hale, K. & J. Keyser, 1993, "On Argument Structure and the Lexical Representation of Syntactic Relations", in K. Hale & J. Keyser (arg.), *The View from Building 20*, MIT Press, Cambridge (MA), 53-109.
- , eta —, 2002, *Prolegomenon to a Theory of Argument Structure*, MIT Press, Cambridge (MA).
- Haspelmath, M., 1993, "More on the typology of inchoative/causative verb alternations", in B. Comrie & M. Polinsky (arg.), *Causatives and Transitivity*, John Benjamins, Amsterdam, 87-111.
- Jackendoff, R., 1990, *Semantic Structures*, MIT Press, Cambridge (MA).
- Koontz-Garboden, A., 2007a, *States, Changes of State, and the Monotonicity Hypothesis*, Doktorego tesia, Stanford University.
- , 2007b, "Anticausativization", eskuizkribua, Univ. of Manchester.
- Levin, B., 1993, *English Verb Classes and Alternations*, Chicago U. P., Chicago.
- , & M. Rappaport, 1995, *Unaccusativity at the Syntax-Lexical Semantics Interface*, MIT Press, Cambridge (MA).
- , & —, 2005, *Argument Realization*, Cambridge U. P., Cambridge.
- Lidz, J., 1999, "Causativity, Late Insertion and the Projection of vP", *MIT Working Papers in Linguistics* 35, 117-136.
- , 2001, "The Argument Structure of Verbal Reflexives", *NLLT* 19: 2, 311-353.
- Marantz, A., 1984, *On the Nature of Grammatical Relations*, MIT Press, Cambridge (MA).
- Mendikoetxea, A., 1999, "Construcciones inacusativas y pasivas", in I. Bosque eta V. Demonte (zuzen.), *Gramática descriptiva de la lengua española*, Madrid, II, 1575-1629.

- , 2000, “Relaciones de interfície: los verbos de cambio de estado”, in A. Bravo et al. (arg.), *Cuadernos de Lingüística* VII, 125-144.
- , 2007, “En busca de los primitivos léxicos y su realización sintáctica: del léxico a la sintaxis y viceversa”, in T. Cabré (arg.), *Lingüística teòrica: anàlisi i perspectives II*, Catalan Journal of linguistics Monographies, Barcelona, 55-102 orr..
- Oyharçabal, B., 2002, “Kausazio Aldizkatzea euskal aditzetan”, *Lapurdum* 7, 271-294.
- , 2003, “Lexical Causatives and Causative Alternation in Basque”, in Oyharçabal (arg.), 223-253.
- , (arg.), 2003, *Inquiries into the Lexicon-Syntax Relations in Basque*, ASJUren Gehigarriak 46, UPV/EHU eta Gipuzkoako Foru Aldundia, Bilbo-Donostia.
- Pharies, D., 2002, *Diccionario etimológico de los sufijos españoles*, Gredos, Madril.
- Perlmutter, D., 1978, “Impersonal passives and the Unaccusative Hypothesis”, in *Proceedings of the 4<sup>th</sup> Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, Berkeley, 157-189.
- Pesetsky, D., 1995, *Zero Syntax*, MIT Press, Cambridge (MA).
- Pinker, S., 1989, *Learnability and Cognition: the acquisition of Argument Structure*, MIT Press, Cambridge (MA).
- Pylkkänen, L., 2002, *Introducing Arguments*, doktorego tesia MIT.
- Ramchand, G., 2006, “Verb Meaning and the Lexicon: a First Phase Syntax”, eskuizkribua University of Tromsø, CASTL.
- Rappaport-Hovav, M. & B. Levin, 1998, “Building Verb Meaning”, in M. Butt & W. Geuder (arg.), *Lexical and Compositional Factors*, CSLI Publications, Stanford.
- Reinhart, T., 2000, “The Theta-System”, eskuizkribua, OTS.
- , 2002, “The Theta-System-An Overview”, *Theoretical Linguistics* 28: 3, 220-290.
- , eta T. Siloni, 2004, “Against an Unaccusative Analysis of Reflexives”, in A. Alexiadou et al., 159-180.